

 NOVUS **TIMBRO**

Journalister – inte som andra

EN UNDERSÖKNING AV DE SVENSKA JOURNALISTERNAS
INSTÄLLNING TILL JOBBET, EKONOMIN OCH FRAMTIDEN

Andreas Ericson och Torbjörn Sjöström

TIMBRO • Mars 2017

ANDREAS ERICSON är chef för Timbro Medieinstitut. Han var tidigare VD på det liberala samhällsmagasinet Neo.

TORBJÖRN SJÖSTRÖM är VD för undersökningsföretaget Novus.

© Författarna och Timbro 2017

ISBN 978-91-7703-060-7

www.timbro.se

info@timbro.se

Innehåll

SAMMANFATTNING • 4

INLEDNING • 5

Bakgrund • 5

Om undersökningen: • 6

RESULTAT • 7

Ekonomi, Sveriges och den egna • 7

Det egna jobbet och oro för digitaliseringen • 8

Brottslighet • 9

KOMMENTAR • 11

TABELLBILAGA • 12

Sammanfattning

En opinionsundersökning bland svenska journalister visar att de i jämförelse med resten av befolkningen bland annat är:

- Mer oroliga än andra yrkesgrupper för den egna ekonomin.
- I betydligt lägre utsträckning ser sitt eget yrke som ett framtidsyrke.
- Mindre oroliga än oss andra för att drabbas av brottslighet.
- Ser mer positivt på Sveriges ekonomiska utveckling.

Inledning

Hur ser journalisterna på världen? Vad är viktigt för dem? Vad oroar dem? Journalisters inställning till sig själva, det arbete de utför och det samhälle de verkar i är inte oviktigt för att förstå hur massmedier fungerar. Inom medieforskningen är det en vanlig uppfattning att medier inte återspeglar verkligheten exakt så som den ser ut, utan snarare konstruerar en bild där vissa delar av världen kommer med och andra lämnas utanför. Hur och varför bilden ser ut som den gör går att diskutera, men det är inte orimligt att journalisternas egna referensramar åtminstone delvis påverkar bilden.

Den här rapporten är resultatet av ett samarbete mellan Timbro Medieinstitut och opinionsundersökningsföretaget Novus. I den presenteras en undersökning genomförd av Novus av svenska journalisters syn på sin egen arbetssituation och några aktuella samhällsfrågor. Resultatet har sedan jämförts med motsvarande respons från andra yrkesgrupper.

Resultatet visar att journalister på en rad områden skiljer sig de övriga som deltagit i undersökningen. De är mer oroliga för att bli arbetslösa och de ser i lägre utsträckning det egna jobbet som ett framtidsyrke. Journalister är också mer oroad för sin egen ekonomi jämfört med andra grupper. Samtidigt är de i lägre grad oroliga för Sveriges ekonomiska framtid. Journalister är vidare mindre oroliga för att drabbas av brott och ser också brottslighet generellt som ett mindre hot mot samhället, jämfört med andra människor.

Med den här rapporten vill Novus och Timbro Medieinstitut bidra till förståelsen för de förutsättningar som nyheter skapas under och öppna för en diskussion om journalisternas roll i hur vi uppfattar vår gemensamma verklighet.

Bakgrund

Syftet med undersökningen var att pröva om journalister skiljer sig från andra yrkesarbetande och i så fall i vilket avseende. Undersökningar bland journalister har tidigare visat att deras politiska åskådning och partisympatier skiljer sig från svenska folkets som helhet, journalister står i allmänhet längre till vänster än befolkningen i stort och sympatiserar i högre grad med Vänsterpartiet och Miljöpartiet jämfört med resten av befolkningen, medan framförallt Moderaterna och Socialdemokraterna är underrepresenterade. Diskussionen om journalisternas politiska hemvist har dock en tendens att ofta låsa sig. Vi hoppas att den här undersökningen kan vara ett sätt att komma vidare i analysen och debatten kring vilken förförståelse journalister har för världen.

Undersökningen har en överrepresentation av journalister jämfört med hur yrkesfördelningen ser ut generellt i Sverige. Eftersom inga andra yrkesgrupper har en lika stor andel intervjuer i undersökningen

är det bara möjligt att jämföra journalister med alla övriga yrken tillsammans i denna undersökning. Det går därför bara att uttala sig om journalister jämfört med ett genomsnitt av yrkesarbetande. Totalt har 81 yrkeskategorier svarat på undersökningen. Yrkeskategorin valdes utifrån en fördefinierad lista på ett 60-tal yrken och utöver det gick det att själv skriva in ett yrke om det saknades i listan.

Om undersökningen:

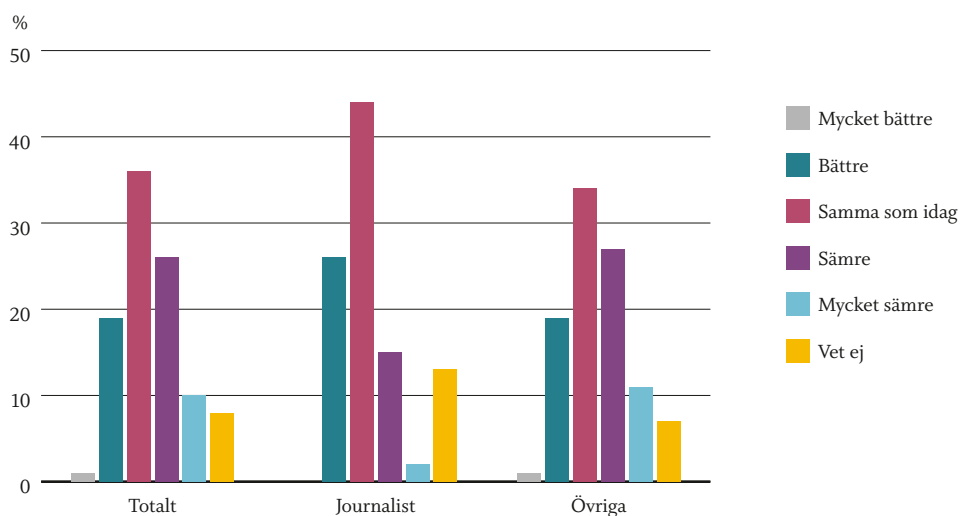
Undersökningen är genomförd 30 november–29 december 2016 i Novus Sverigepanel. Det är en riksrepresentativ och slumpmässigt rekryterad webbpanel. Totalt har 1 008 intervjuer genomförts. Vid osäkerhet för hur en siffra ska tolkas, var vänlig kontakta Novus.

Resultat

Ekonomi, Sveriges och den egna

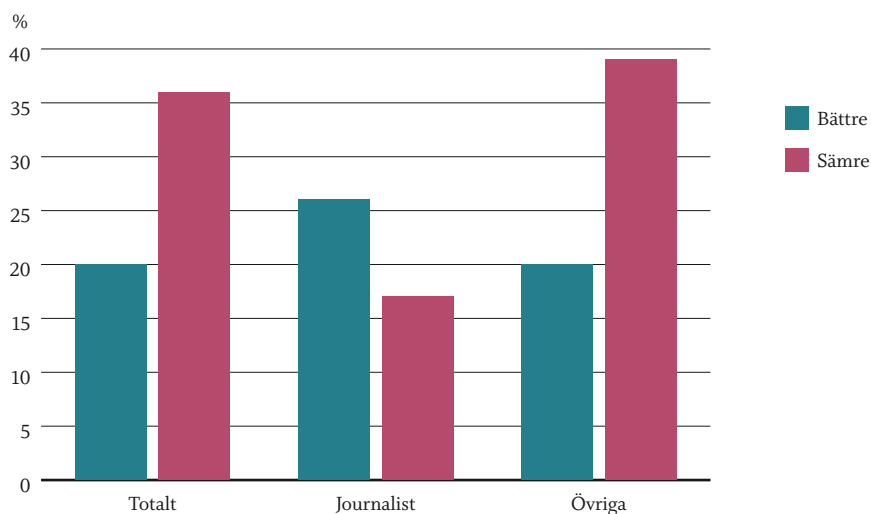
I samtliga diagram nedan redovisas resultatet för hela gruppen, resultatet för bara journalister och resultatet för gruppen "övriga", det vill säga alla som deltagit i undersökningen som inte är journalister.

Om du ser på Sveriges ekonomiska situation om 5 år, tror du att den kommer att vara:

Journalister är mindre pessimistiska i sin syn på Sveriges ekonomiska situation än andra. Bara 17 procent tror att den kommer vara sämre om 5 år, jämfört med 38 procent i gruppen "övriga", det är en statistiskt säkerställd skillnad.

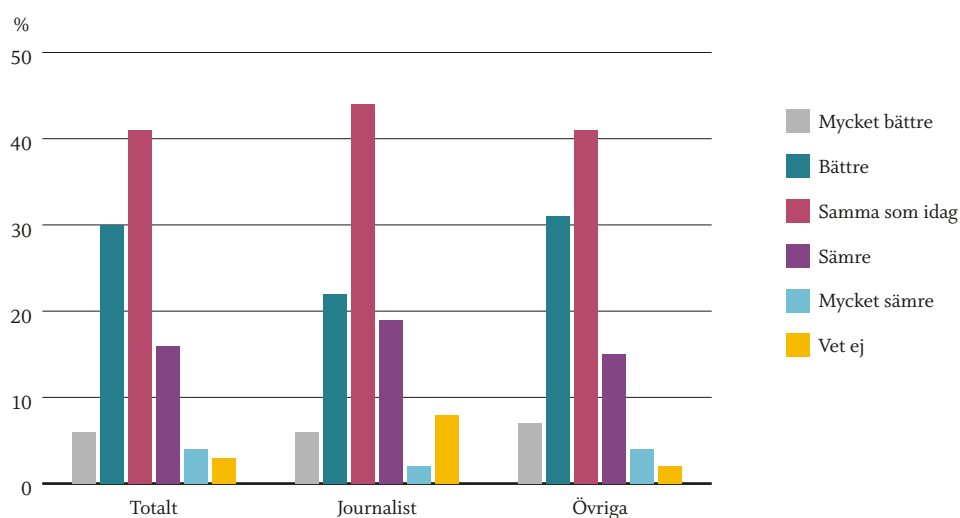
Det här ser vi också när vi renodlar svaren i kategorierna "bättre" och "sämre":

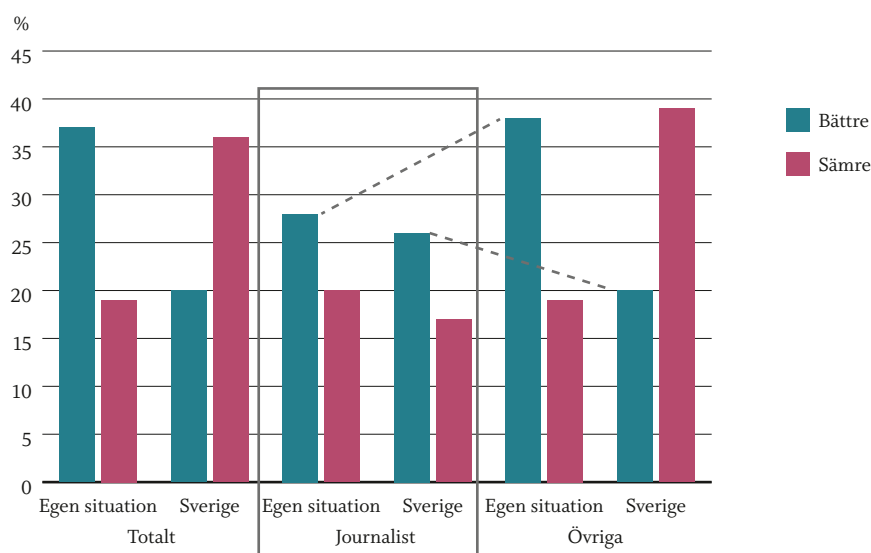
Vi har också ställt samma fråga om utsikterna för den egna ekonomiska situationen, och där är skillnaden den omvända. Bland övriga yrkeskårer finns en större tilltro till den egna ekonomin. 38 procent tror den kommer vara bättre om 5 år, jämfört med 28 procent.

Det är något som även visat sig i tidigare undersökningar som Novus gjort, de som svarar har en betydligt högre tilltro till att den egna situationen kommer förbättras, än man har till samhället i övrigt.

Om du ser på din egen ekonomiska situation om 5 år, tror du att den kommer att vara:

Den övergripande bilden är att journalister har en högre tilltro till Sveriges ekonomiska situation än andra, och en lägre tilltro till den egna ekonomiska framtiden.

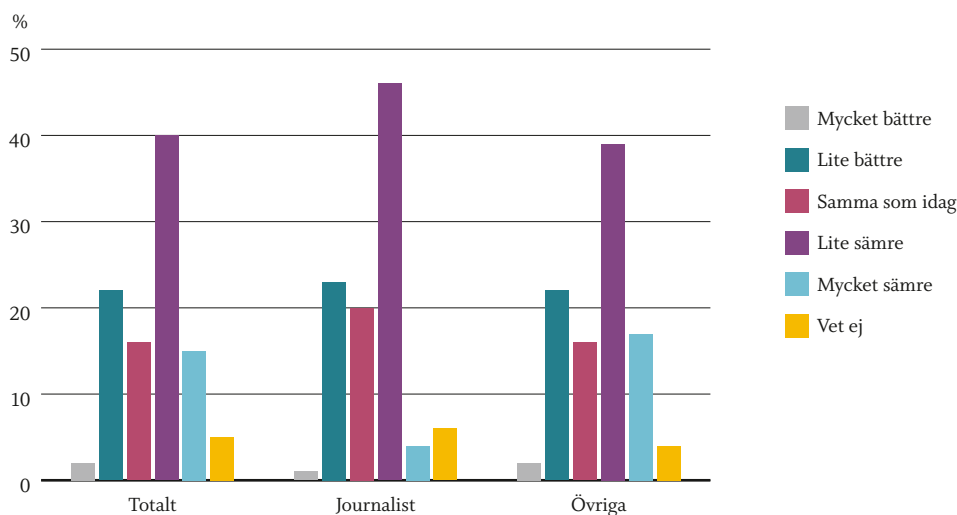
Bilden visar också att journalistens uppfattning om Sveriges ekonomi och den egna ekonomin är ganska samstämmig, ungefär lika stor grupp

anser att det kommer bli bättre i båda frågor, och det är en övervikt åt det positiva hållet. Bland övriga yrkesverksamma är dessa två frågor alltså varandras spegelbild.

Att journalister är mindre positiva kring sin egen situations framtid än övriga yrkesverksamma, är en statistiskt säkerställd skillnad.

Generellt sett, tror du att nästa generation kommer att få det bättre eller sämre än din generation?

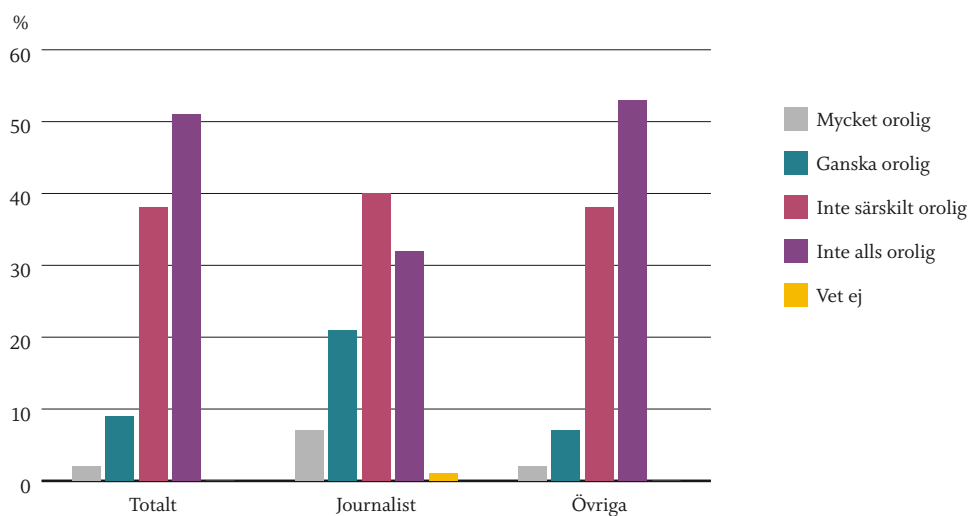
56 procent av de yrkesverksamma tror att nästa generation kommer att få det sämre än sin egen. Det måste betraktas som ett varningstecken och skulle kunna ses som en förklaring till varför missnöjet med politiker och myndigheter ökar och förtroendet minskar. (Vilket andra undersökningar visar.) Här finns däremot inga säkerställda skillnader mellan journalister och övriga.

Det egna jobbet och oro för digitaliseringen

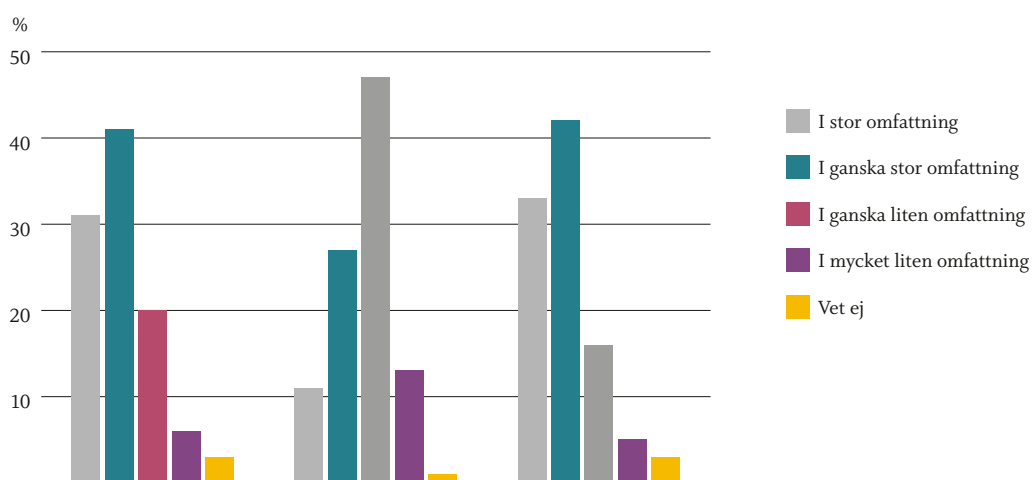
Arbetslöshet oroar svenskar i ganska hög grad. Enligt SOM-undersökningen 2015 oroad sig ungefär var femte svensk för "stor arbetslöshet". Samma undersökning visar att 12 procent var "mycket orolig" för att själv bli arbetslös.

Ungefär var fjärde journalist är mycket eller ganska orolig för att bli arbetslös, jämfört med en av tio bland övriga kategorier. Det är en statistiskt säkerställd skillnad.

Hur pass orolig är du för att bli arbetslös?

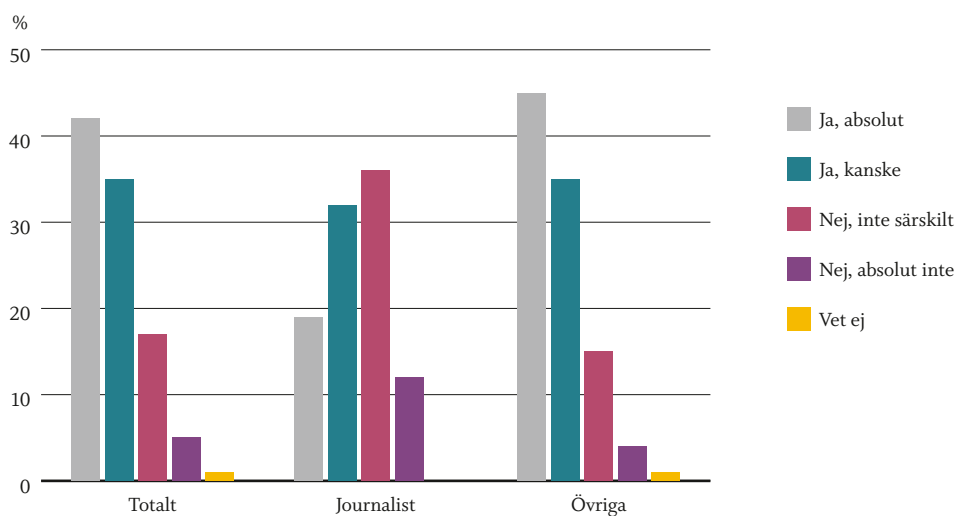

I vilken omfattning anser du att ditt jobb är ett framtidsyrke?

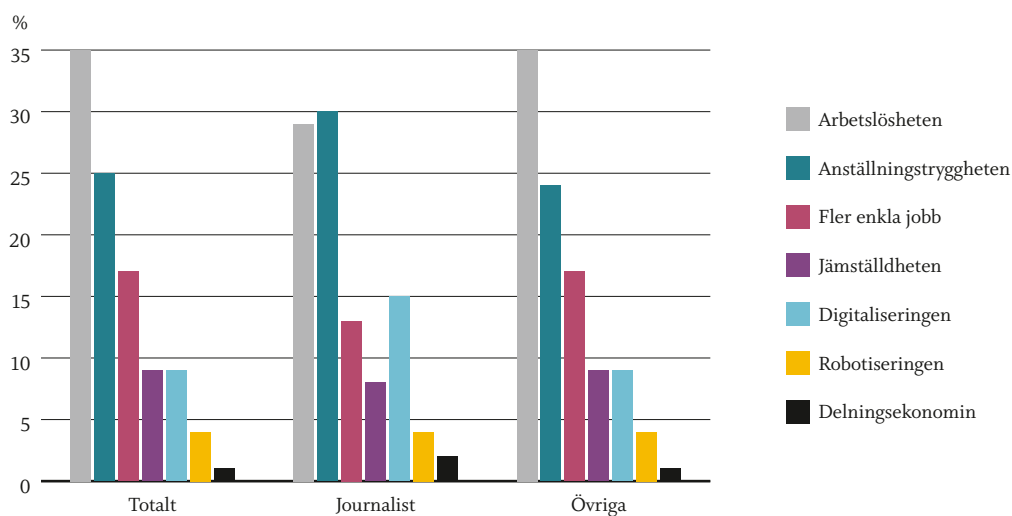
Även här ser vi en stor skillnad mellan journalister och andra. Bara 39 procent av journalisterna anser att egna yrket är ett framtidsyrke. Det är en markant lägre andel än övriga yrkesverksamma, där 75 procent anser att egna jobbet är ett framtidsyrke. Skillnaden är statistiskt säkerställd.

Skulle du kunna rekommendera andra att söka sig till ditt yrke?

Bara var femte (19 procent) journalist kan absolut rekommendera andra att söka sitt jobb, jämfört med 45 procent bland övriga yrkesaktiva. 12 procent av journalisterna kan absolut inte göra det, jämfört med att endast 4 procent av de övriga absolut inte kan göra det. Skillnaderna är statistiskt säkerställda.

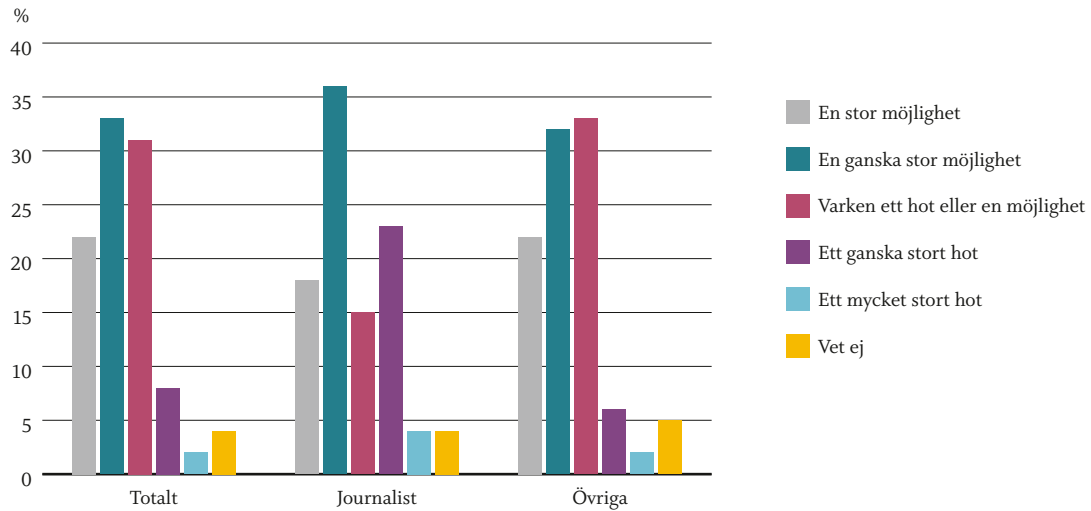
Vilka utmaningar anser du är störst på svensk arbetsmarknad? (Första val)

Här fick respondenterna ge tre olika svar och rangordna dem sinsemellan. I diagrammet redovisas skillnaden i förstavalet.

Den största skillnaden mellan de två grupperna är att journalister i betydligt högre grad (15 procent) ser digitaliseringen som en av de största utmaningarna, jämfört med övriga (8 procent). Vi har också frågat om digitaliseringen generellt anses vara ett hot mot det egna jobbet. Var femte journalist anser att digitaliseringen är ett ganska stort hot, vilket skiljer sig signifikant från andra yrkesgrupper.

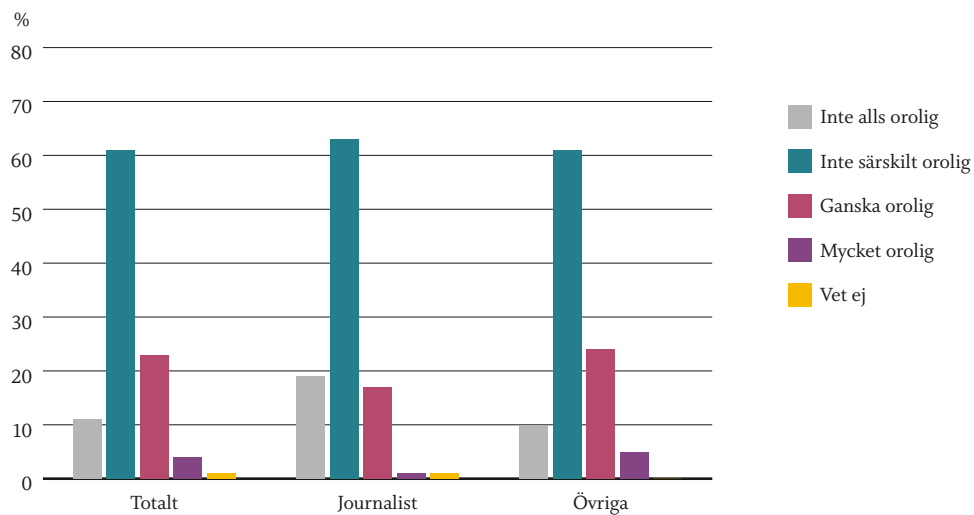
Generellt, anser du att digitaliseringen är ett hot eller en möjlighet för din yrkessituation?

Brottslighet

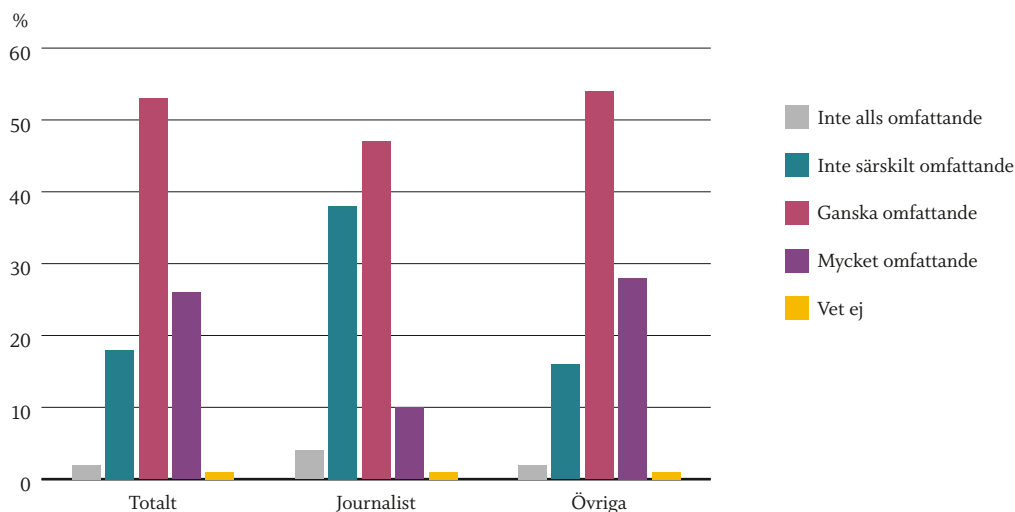
Brottslighet brukar hamna högt när människor rangordnar problem som oroar dem. Inte minst mot den senaste tidens diskussion kring polisens kris, brottslighetens utveckling och mediernas förmåga att skildra detta är det intressant att undersöka eventuella skillnader mellan journalister och andra.

I vilken utsträckning är du orolig för att bli utsatt för något brott?

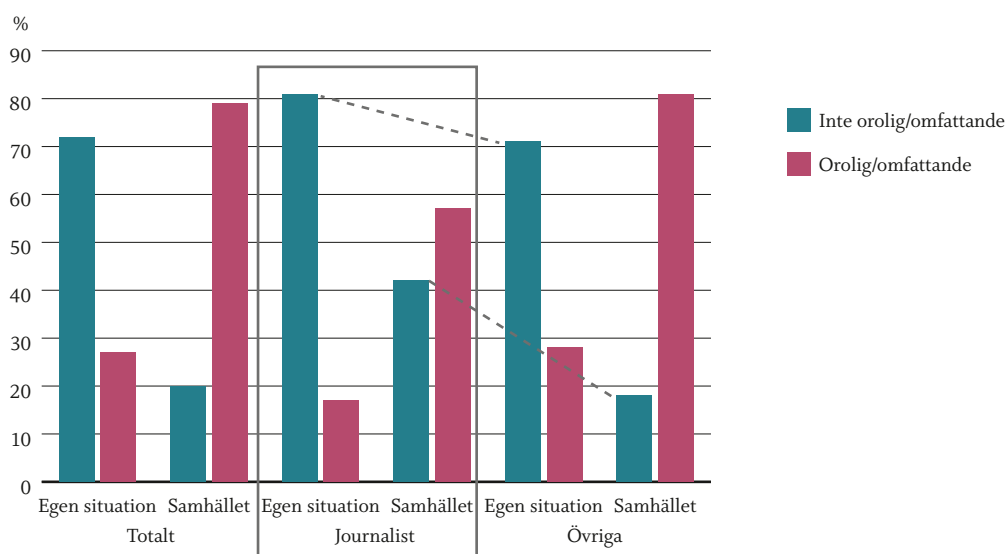
29 procent av gruppen "övriga" är oroliga för att utsättas för brott, men endast 5 procent är mycket oroliga. Bland journalister är oron ännu lägre. Endast 18 procent av journalisterna är oroliga för att utsättas för brott, och bara 1 procent är mycket oroliga. En statistiskt säkerställd lägre nivå.

Hur omfattande anser du att problemet med brottslighet är generellt i samhället?

Journalister anser alltså i mycket mindre omfattning att brottsligheten är ett problem generellt. 57 procent av journalisterna anser att problemet är "mycket" eller "ganska" omfattande, jämfört med 82 procent i gruppen "övriga".

En sammanställning av hur människor svarat både angående oro för den egna situationen som i samhället i stort ger följande resultat:

Skillnaden mellan journalisters oro för brottslighet och allmänhetens är tydlig. Journalister är mindre oroliga för brottslighet än övriga yrkesverksamma både när det gäller att själv utsättas för brott och när det gäller brottslighet generellt som ett problem i samhället.

Kommentar

Journalisters och andra människors syn på så skiftade samhällsfenomen som digitalisering, oro för att utsättas för brott och tilltron till svensk ekonomi skiljer sig. Den här undersökningen kan inte visa varför dessa skillnader finns, bara att de existerar. Det kan ha uppkommit av att journalister genom sitt yrke har annan information än andra, eller att journalister generellt tillhör en viss socioekonomisk grupp som kännetecknas av vissa attityder.

Att journalister ser samhället på ett annorlunda sätt behöver inte vara ett problem. Men likväl är resultatet i undersökningen något som bör finnas med när vi diskuterar hur medier återger vissa nyheter och bevakar vissa områden.

För mer information kontakta:

Torbjörn Sjöström
08 535 25 821
torbjorn.sjostrom@novus.se
Twitter: @t_sjostrom

Andreas Ericson
070 147 97 07
andreas.ericson@timbro.se
Twitter: @neo_andreas

Tabellbilaga

Om ett resultat är skrivet i **fet stil** innebär det att det är statistiskt säkerställt, det vill säga att vi utifrån gängse undersökningsmetodologi verkligen kan konstatera att en skillnad finns.

Fråga: Hur pass orolig är du för att bli arbetslös?

	<u>Totalt</u>	<u>Journalist</u>	<u>Övriga</u>
Antal intervjuer	1 008	107	901
Mycket orolig (%)	2	7	2
Ganska orolig (%)	9	21	7
Inte särskilt orolig (%)	38	40	38
Inte alls orolig (%)	51	32	53
Vet ej (%)	0	1	0
TOPBOX (%)	11	27	9
BOTTOMBOX (%)	89	72	91

Fråga: I vilken omfattning anser du att ditt jobb är ett framtidsyrke?

	<u>Totalt</u>	<u>Journalist</u>	<u>Övriga</u>
Antal intervjuer	1008	107	901
I stor omfattning (%)	31	11	33
I ganska stor omfattning (%)	41	27	42
I ganska liten omfattning (%)	20	47	16
I mycket liten omfattning (%)	6	13	5
Vet ej (%)	3	1	3
TOPBOX (%)	72	39	75
BOTTOMBOX (%)	26	60	22

Fråga: Skulle du kunna rekommendera andra att söka sig till ditt yrke?

	<u>Totalt</u>	<u>Journalist</u>	<u>Övriga</u>
Antal intervjuer	1008	107	901
Ja, absolut (%)	42	19	45
Ja, kanske (%)	35	32	35
Nej, inte särskilt (%)	17	36	15
Nej, absolut inte (%)	5	12	4
Vet ej (%)	1	–	1
JA (%)	77	51	80
NEJ (%)	22	49	19

Fråga: Vilka utmaningar anser du är störst på svensk arbetsmarknad? (Första val)

	<u>Totalt</u>	<u>Journalist</u>	<u>Övriga</u>
Antal intervjuer	1 008	107	901
Anställningstryggheten (%)	25	30	24
Jämställdheten (%)	9	8	9
Arbetslösheten (%)	35	29	35
Fler enkla jobb (%)	17	13	17
Delningsekonomin (%)	1	2	1
Digitaliseringen (%)	9	15	9
Robotiseringen (%)	4	4	4

Fråga: Generellt, anser du att digitaliseringen är ett hot eller en möjlighet för din yrkessituation?

	<u>Totalt</u>	<u>Journalist</u>	<u>Övriga</u>
Antal intervjuer	1008	107	901
Anställningstryggheten (%)	25	30	24
Jämställdheten (%)	9	8	9
Arbetslösheten (%)	35	29	35
Fler enkla jobb (%)	17	13	17
Delningsekonomin (%)	1	2	1
Digitaliseringen (%)	9	15	9
Robotiseringen (%)	4	4	4

Fråga: Om du ser på din egen ekonomiska situation om 5 år, tror du att den kommer att vara:

	<u>Totalt</u>	<u>Journalist</u>	<u>Övriga</u>
Antal intervjuer	1008	107	901
Mycket bättre (%)	6	6	7
Bättre (%)	30	22	31
Samma som i dag (%)	41	44	41
Sämre (%)	16	19	15
Mycket sämre (%)	4	2	4
Vet ej (%)	3	8	2
BÄTTRE (%)	37	28	38
SÄMRE (%)	19	20	19

Fråga: Om du ser på Sveriges ekonomiska situation om 5 år, tror du att den kommer att vara: (%)

	Totalt	Jour-		M	S	SD	M+L		Tillsvidare heltid	Egen- företagare
		nalist	Övriga				+C+KD	+MP		
Mycket bättre	1	–	1	1	3	–	1	2	1	1
Bättre	19	26	19	20	24	8	23	22	20	22
Samma som i dag	36	44	34	35	49	10	37	47	37	26
Sämre	26	15	27	29	17	34	28	19	27	27
Mycket sämre	10	2	11	8	1	44	6	1	8	19
Vet ej	8	13	7	6	7	4	6	9	7	4
BÄTTRE	20	26	20	21	27	8	24	24	21	24
SÄMRE	36	17	39	37	18	78	34	20	35	46

Fråga: Generellt sett, tror du att nästa generation kommer att få det bättre eller sämre än din generation? (%)

	Totalt	Journalist	Övriga	M	S	SD	M+L	
							+C+KD	S+V+MP
Mycket bättre	2	1	2	3	2	–	3	1
Lite bättre	22	23	22	25	24	8	29	23
Samma som i dag	16	20	16	16	20	7	18	18
Lite sämre	40	46	39	41	44	29	38	45
Mycket sämre	15	4	17	10	7	52	8	8
Vet ej	5	6	4	4	4	3	3	5
SÄMRE	55	50	56	51	51	81	46	53
BÄTTRE	24	23	24	28	25	8	32	24

Fråga: I vilken utsträckning är du orolig för att bli utsatt för något brott? (%)

	Yrke			Partisynpati				
	Totalt	Journalist	Övriga	M	S	SD	M+L +C+KD	S+V+MP
Mycket orolig	4	1	5	2	1	16	2	1
Ganska orolig	23	17	24	22	18	39	22	16
Inte särskilt orolig	61	63	61	65	67	39	66	66
Inte alls orolig	11	19	10	11	14	4	10	16
Vet ej	1	1	0	0	1	1	0	1
Orolig	27	17	28	24	19	55	24	17
Inte orolig	72	81	71	75	80	44	76	82

Fråga: Hur omfattande anser du att problemet med brottslighet är generellt i samhället? (%)

	Yrke			Partisynpati				
	Totalt	Journalist	Övriga	M	S	SD	M+L +C+KD	S+V+MP
Mycket omfattande	26	10	28	23	16	63	21	15
Ganska omfattande	53	47	54	66	59	35	61	52
Inte särskilt omfattande	18	38	16	10	22	2	17	27
Inte alls omfattande	2	4	2	1	1	–	1	4
Vet ej	1	1	1	0	2	1	0	2
Omfattande	79	57	81	88	75	98	82	67
Inte omfattande	20	42	18	11	23	2	18	31